

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Krystyna Karolus – Franczyk

Sędzia SA – Regina Owczarek – Jędrasik

Sędzia SA – Anna Orłowska

Protokolant: – sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2012r. w Warszawie

na rozprawie sprawy

z powództwa (...) S.A. z siedzibą w O.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

z udziałem zainteresowanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B.

o wstrzymanie dostaw energii elektrycznej

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 27 marca 2012 r.

sygn. akt XVII AmE 119/10

I zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. oddala odwołanie;

2. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w O. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. po 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

II zasądza od (...) S.A. z siedzibą w O. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

III nakazuje pobrać od (...) S.A. z siedzibą w O. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 100 (sto) złotych tytułem opłaty od apelacji, od uiszczenia której pozwany był zwolniony.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 kwietnia 2010 r., nr (...), wydaną na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, po rozpatrzeniu wniosku (...) S.A. z siedzibą w O. z dnia 15 października 2009 r., w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego nieuzasadnionego wstrzymania przez (...) Sp. z o.o. w B. dostaw ciepła, na rzecz (...) S.A. z siedzibą w O. do węzłów cieplnych przy ul. (...) w B., przeznaczonego na potrzeby Jednostki Wojskowej nr (...) w B., Prezes Urzędu Regulacji Energetyki stwierdził, że wstrzymanie dostaw ciepła przez (...) dostarczanego (...) do węzłów cieplnych przy ul. (...) w B., przeznaczonego na potrzeby Jednostki Wojskowej nr (...) w B., nie było nieuzasadnione.

W uzasadnieniu decyzji Prezes URE wskazał, iż podstawą wstrzymania w dniu 15 października 2009 r. przez (...) dostaw ciepła na rzecz (...) było zaprzestanie od marca 2009 r. uiszczania przez (...) na rzecz (...) wynikającej z łączącej strony umowy opłaty przesyłowej, co spowodowało zaległość na kwotę ponad 98.000 zł. (...) zgodnie z art. 6 ust. 3a ustawy - Prawo energetyczne powiadomił na piśmie (...) o zamiarze wypowiedzenia umowy i wstrzymania dostaw ciepła oraz wyznaczył dodatkowy dwutygodniowy termin do zapłaty zaległych należności, a ponieważ (...) pomimo wezwania do zapłaty nie uregulowała zaległych należności, (...) w dniu 15 października 2009 r. wstrzymał dostawy ciepła na rzecz (...), co zdaniem Prezesa URE nie było nieuzasadnione. W ocenie Prezesa URE w niniejszej sprawie nie został przez zainteresowanego naruszony art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne, ograniczający możliwość wstrzymania dostaw na podstawie art. 6 ust. 3a ustawy, jeżeli docelowym odbiorcą ciepła jest obiekt służący obronności państwa, gdyż w przedmiotowej sprawie stroną umowy sprzedaży ciepła nie jest reprezentujący Jednostkę Wojskową (...) Zarząd (...), lecz (...), która ma odrębną umowę na przesyłanie i sprzedaż ciepła z (...) Zarządem (...). Ciepło dostarczane jest więc przez (...) do (...), która z kolei dostarcza je do Jednostki Wojskowej - obiektów służących obronności państwa.

Od powyższej decyzji powódka - (...) S.A. wniosła odwołanie zaskarżając ją w całości. Zaskarżonej decyzji powódka zarzuciła naruszenie art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne poprzez przyjęcie, iż wstrzymanie przez (...) dostaw ciepła do obiektów Jednostki Wojskowej nr (...) w B. nie stanowiło wstrzymania dostaw do obiektów służących obronności państwa, o których mowa w ww. przepisie.

W uzasadnieniu podniosła, że Prezes URE błędnie przyjął, iż w rozpoznawanej sprawie nie znalazł zastosowania art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne, który ustanawia wyjątek od zasady wyrażonej w art. 6 ust. 3a ustawy, ponieważ ciepło dostarczane było na potrzeby Jednostki Wojskowej, która stanowi niewątpliwie obiekt obronności państwa. Według powódki z brzmienia art. 6 ust. 3c ustawy wynika, iż zamiarem ustawodawcy było wyłączenie z katalogu dopuszczalnych przypadków wstrzymania dostaw, dostaw ciepła do określonych instytucji (obiektów obronności państwa), bez względu na to kto jest umownym odbiorcą ciepła. W związku z powyższym zdaniem strony powodowej dostawa ciepła do obiektów obronności państwa nie może zostać wstrzymana w żadnym przypadku, również wtedy, gdy odbiorca tej energii (w tym przypadku (...)) nie reguluje należności za pobrane ciepło, czy jak miało to miejsce w przedmiotowej sprawie, za przesył.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes URE wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał w całości stanowisko prezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

(...) Sp. z o.o., występujące w sprawie w charakterze zainteresowanego, wniosło o oddalenie odwołania.

Zainteresowany podniósł, iż nie łączyła go z (...) Zarządem (...) umowa, na mocy której dostarczałby ciepło do obiektów służących obronności kraju. Umowa taka łączyła (...) Zarząd (...) wyłącznie z powódką. Tym samym wstrzymanie dostaw ciepła przez zainteresowanego odbyło się przy uwzględnieniu treści umowy łączącej go z (...), na skutek naruszenia obowiązku zapłaty opłaty przesyłowej.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uchylił zaskarżoną decyzję oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o stan faktyczny, ustalony w sposób następujący.

Powódka oraz zainteresowany są przedsiębiorcami energetycznymi w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy - Prawo energetyczne. Przedsiębiorstwa te łączy umowa kompleksowa sprzedaży i przesyłu ciepła nr (...), zawarta w dniu 17 października 2008 r., której przedmiotem jest sprzedaż i przesył przez (...) ciepła, zamówione przez odbiorcę, tj. (...), do obiektów wyszczególnionych w załączniku nr 1 do umowy. Z treści załącznika nr 1 wynika natomiast, iż obiekty te stanowią dwa węzły znajdujące się w B. przy ul. (...), znajdujące się na terenie Jednostki Wojskowej.

(...) (dostawca) zakupione od (...) ciepło dostarczał zgodnie z umową nr (...) z dnia 1 października 2005 r., zawartą z (...) Zarządem (...) (zamawiającym) działającym w imieniu JW. Nr (...), do obiektów wyszczególnionych w załączniku nr 1 do umowy, tj. do obiektów Jednostki Wojskowej nr (...) przy ul. (...) w B.. Granica dostawy energii cieplnej do urządzeń zamawiającego została określona w załączniku nr 2 do powyższej umowy, z którego wynika, iż granicę dostarczania energii cieplnej stanowiły zawory odcinające węzeł ciepłowniczy od przyłącza ciepłowniczego usytuowane m.in. w budynkach należących do Jednostki Wojskowej w B. przy ulicy (...). W związku z powyższym Sąd Okręgowy ustalił, iż granica dostawy energii cieplnej do urządzeń zamawiającego, wynikająca z umowy łączącej (...) z (...) Zarządem (...), pokrywała się z obiektami, do których była dostarczana energia cieplna na podstawie umowy kompleksowej z dnia 17 października 2008 r. zawartej pomiędzy powódką a zainteresowanym, między którymi istniał spór co do zasadności naliczania przez (...) opłat przesyłowych.

Pismem z dnia 30 września 2009 r. (...) wezwał (...) do zapłaty, w terminie 14 dni od doręczenia pisma, zaległych należności z tytułu opłaty przesyłowej za energię cieplną za miesiące od marca do sierpnia 2009 r., pod rygorem wstrzymania dostaw energii cieplnej do węzłów cieplnych w B. przy ul. (...). Jednocześnie pismem z tej samej daty pełnomocnik (...) poinformował o zaistniałej sytuacji Urząd Regulacji Energetyki - Południowo-Zachodni Oddział Terenowy z siedzibą we W., zaznaczając, iż o ile w wyznaczonym dodatkowym 14-dniowym terminie (...) nie dokona zapłaty zaległych należności wobec (...) z tytułu należnej opłaty przesyłowej, (...) wstrzyma w sezonie grzewczym 2009/2010 dostawę ciepła na potrzeby jednostki Wojskowej w B., do czasu zapłaty przez (...) ww. opłaty. Do pisma tego (...) załączyła pismo Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 16 września 2008 r., skierowane do Szefa (...) Zarządu (...) we W., w którym Urząd Regulacji Energetyki potwierdził prawo do wstrzymania przez (...) dostaw ciepła na rzecz (...), co w konsekwencji może oznaczać wstrzymanie dostaw ciepła na potrzeby Jednostki Wojskowej w B..

W dniu 15 października 2009 r. (...) wstrzymał dostawę ciepła na rzecz (...), o czym poinformowano (...) oraz Urząd Regulacji Energetyki. Pismem z tej samej daty, skierowanym do Urzędu Regulacji Energetyki, (...) wystąpiła z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu w zakresie nieuzasadnionego wstrzymania dostaw ciepła do Jednostki Wojskowej w B., stojąc na stanowisku, że nie zalega z opłatami za ciepło, które regulowane są zgodnie z terminem płatności ustalonym w comiesięcznych fakturach, a powstała zaległość dotyczy jedynie opłat za usługę przesyłową, która - według (...) jest (...) nienależna. Ponadto (...) podkreśliła, iż dostawa ciepła przez (...) realizowana jest do obiektów służących obronności państwa, dlatego też, zgodnie z treścią art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne, nie można wstrzymać dostaw na podstawie art. 6 ust. 3a ustawy, jeżeli docelowym odbiorcą ciepła są obiekty służące obronności państwa.

W dniu 16 października 2009 r. (...) dokonała wpłaty zaległej należności głównej w kwocie 98.949,10 zł, informując (...), iż zapłata naliczonej opłaty dokonana została w sytuacji przymusowej, w związku z wstrzymaniem dostaw ciepła na rzecz (...) i koniecznością wywiązania się przez (...) z zobowiązań umownych względem (...) Zarządu (...), działającego w imieniu Jednostki Wojskowej nr (...). (...) oświadczyła również, że pomimo dokonania zapłaty w dalszym ciągu stoi na stanowisku, że naliczona przez (...) opłata przesyłowa jest nienależna. W tym samym dniu (...) wznowiła dostawę ciepła na rzecz (...).

Sąd Rejonowy w Opolu w sprawach V GC 187/09 i V GC 273/09, w których wyroki stały się prawomocne w styczniu 2010 r., nie uznał argumentacji (...) co do stwierdzenia nieważności umowy kompleksowej sprzedaży i przesyłu ciepła nr (...) z dnia 17 października 2008 r., wskazując w uzasadnieniu, że umowa ta obowiązuje w ustalonej przez strony

treści i brak jest podstaw do kwestionowania konieczności zapłaty przez (...) na rzecz (...) opłaty z tytułu przesyłania i dystrybucji energii cieplnej.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył, iż zgodnie z art. 6 ust. 3 a ustawy - Prawo energetyczne, przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła, mogą wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia go na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. W art. 6 ust. 3c ustawa wprowadza wyjątek, polegający na niestosowaniu procedury wstrzymania dostaw przy zaległościach płatniczych w stosunku do „obiektów służących obronności państwa”. Przepis powyższy nie określa zakresu przedmiotowego i podmiotowego stosowania wyjątku, jednakże ratio legis jego wprowadzenia stanowiły niewątpliwie względy bezpieczeństwa i obronności państwa poprzez uniemożliwienie wstrzymania dostaw energii lub paliw do obiektów służących obronności państwa, w przypadku powstania zaległości płatniczych, ze względu na funkcje pełnionych obiektów.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż w niniejszej sprawie wstrzymanie przez (...) dostaw ciepła nastąpiło w odniesieniu do węzłów cieplnych znajdujących się na terenie Jednostki Wojskowej Nr (...). Prezes URE stwierdzając w zaskarżonej decyzji, że wstrzymanie przez (...) dostaw ciepła dostarczanego (...) do węzłów cieplnych przy ul. (...) w B. nie było nieuzasadnione, nie poczynił ustaleń kto jest właścicielem urządzeń węzła ciepłowniczego - czy (...), czy też Jednostka Wojskowa, ograniczając się do stwierdzenia, że stroną umowy sprzedaży ciepła nie jest reprezentujący Jednostkę Wojskową (...) Zarząd (...), a (...), która ma zawartą odrębną umowę na przesyłanie i sprzedaż ciepła z (...) Zarządem (...). W tej sytuacji, wobec nieustalenia przez Prezesa URE kto jest właścicielem urządzeń węzła ciepłowniczego usytuowanego przy ulicy (...) w B., co było niezbędne do oceny, czy jest to obiekt wojskowy i czy ma zastosowanie odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 6 ust. 3 a ustawy - Prawo energetyczne, zdaniem Sądu Okręgowego, zaskarżoną decyzję należało uchylić na podstawie art. 479⁵³§ 2 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego oraz postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy:

(1) art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne

- poprzez przyjęcie, że chociaż powyższy przepis stanowi wyjątek od art. 6 ust. 3a ustawy - Prawo energetyczne, zatem nie może być interpretowany w oderwaniu od niego, to Sąd ocenił, że bez znaczenia jest, że odbiorcą ciepła od Zainteresowanego, jest faktycznie powódka, a nie Jednostka Wojskowa w B., a tylko wówczas gdyby to Jednostka Wojskowa była odbiorcą można rozważać, czy doszło do wstrzymania dostarczania ciepła do obiektów służących obronności państwa, stosownie do wspomnianego art. 6 ust. 3c,

- poprzez uznanie, że dla oceny danych obiektów jako służących obronności państwa miało istotne znaczenie, czy stanowią one własność Jednostki Wojskowej w B., czy powódki, kiedy istotne znaczenie ma jedynie cel obiektów, któremu służą, a mianowicie, czy służą one obronności państwa, które to kwestie w niniejszej sprawie i tak nie wymagają rozstrzygnięcia, skoro odbiorcą ciepła jest powódka i to ona zwlekała z zapłatą;

(2) art. 233 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c.

- poprzez uznanie wbrew zasadom logicznego rozumowania, iż istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia tej sprawy miało ustalenie, czy obiekty, do których dostarczano powódce ciepło, stanowią jej własność, czy Jednostki Wojskowej w B., kiedy istotne znaczenie (w świetle art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne) ma przede wszystkim cel obiektów, a mianowicie, czy służą one obronności państwa, a kwestia ta w niniejszej sprawie i tak nie wymaga rozstrzygnięcia, skoro odbiorcą ciepła jest powódka, która zwlekała z zapłatą.

W związku z powyższymi zarzutami skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania od powódki na rzecz pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Zasadny jest postawiony w apelacji zarzut naruszenia art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne. Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni tego przepisu, której Sąd Apelacyjny nie podziela.

Stosownie do art. 6 ust. 3a ustawy - Prawo energetyczne, przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie ciepła w wypadku kumulatywnego spełnienia wszystkich wskazanych w tym przepisie przesłanek, a mianowicie:

- zwlekania przez odbiorcę z zapłatą za pobrane ciepło lub świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności,
- uprzedzenia odbiorcy na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy,
- wyznaczenia odbiorcy dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty bieżących i zaległych należności.

Z powyższego przepisu wynika, iż wstrzymanie dostaw ciepła dokonywane jest w trakcie trwania stosunku zobowiązaniowego pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą. Omawiany przepis dotyczy sytuacji zalegania przez odbiorcę w zapłacie należności za pobrane ciepło, wynikającej z umowy łączącej go z przedsiębiorstwem energetycznym. Podkreśla się, że tylko wówczas, gdy między stronami sporu umowa została zawarta i umowa ta obowiązywała można mówić o uzasadnionym bądź nieuzasadnionym wstrzymaniu dostaw.

Przepis art. 6 ust. 3c ustawy - Prawo energetyczne, zgodnie z którym przepisu ust. 3a nie stosuje się do obiektów służących obronności państwa, stanowi wyjątek od art. 6 ust. 3a i nie może być w oderwaniu od niego interpretowany. Poprzez odesłanie do ust. 3a, omawiany przepis musi być wykładany w ten sposób, że wyłącza możliwość wstrzymania dostaw ciepła, przy zaległościach płatniczych odbiorcy, w ramach łączącej go z przedsiębiorstwem energetycznym umowy, w stosunku do obiektów służących obronności państwa. Słusznie argumentuje pozwany, iż skoro art. 6 ust. 3a dopuszcza pod pewnymi warunkami wstrzymanie przez dostawcę dostarczania ciepła do odbiorcy, z którym jest związany umową, to art. 6 ust. 3c, poprzez stosowne odesłanie, dotyczy również tych samych podmiotów, przy czym uniemożliwia dostawcy zastosowanie procedury wstrzymania dostaw (przy zaległościach płatniczych) w stosunku do obiektów służących obronności państwa.

Nieprzekonywująca jest odmienna interpretacja omawianego przepisu, przypisująca decydujące znaczenie rozróżnieniu i posługiwaniu się przez ustawodawcę dwoma pojęciami – „odbiorcy” i „obiektem”. W rozpoznawanej sprawie istotne jest to, że kontrahentem (...) nie był (...) Zarząd (...) tylko (...), z którą zainteresowany zawarł umowę kompleksową sprzedaży i przesyłu ciepła. Zainteresowany wstrzymał dostawę ciepła do swego odbiorcy (...), a nie do obiektów służących obronności kraju. Przyjąć zatem należy, iż wydana przez Prezesa URE decyzja była prawidłowa i nie zachodziły podstawy do jej uchylecia.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) na powódkę, jako stronę przegrywającą spór, nałożony został ciężar poniesienia kosztów postępowania apelacyjnego, na które składała się opłata od apelacji, od uiszczenia której pozwany był zwolniony oraz wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego tytułem zastępstwa procesowego przed Sądem Apelacyjnym zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 3 w zw. z § 12 pkt 1 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.).